

Urząd Lotnictwa Cywilnego	PODRĘCZNIK CERTYFIKACJI I NADZORU OPERACYJNEGO PNO-965	Dział: Ciągły nadzór operacyjny
---------------------------------	---	---

ROZDZIAŁ 2 – PROGRAM CIĄGŁEGO NADZORU OPERACYJNEGO

1. ZASTOSOWANIE

1.1 Ogólnie na „Program ciągłego nadzoru” podmiotów podlegających nadzorowi Prezesa Urzędu (zwany dalej *Programem CNO*) składa się:

- Określenie celu – podstawowy cel prowadzenia Ciągłego Nadzoru Operacyjnego (PNO-5-01-00 pkt.1.2);
- Podstawy prawne (PNO-1-01-06);
- Pozyskiwanie danych podstawowych;
- Ustanowienie inspektora nadzorującego;
- Określenie „Profilu ryzyka” dla każdej organizacji będącej pod nadzorem Prezesa Urzędu (PNO-5-02-05)) wraz z „Rekomendowanym Planem CNO”;
- Planowanie kontroli CNO – Plan CNO (PNO-5-02-01/-02);
- Zasady prowadzenia audytu/inspekcji (PNO-1-02-02);
- Stosowane procedur PR-CNO-01, PR-CNO-02, PR-SAR-01 oraz PR-SAR-02;
- Dokumentacja (PNO 1-02-06; 1-05-00);
- Analiza wyników (PNO 1-02-05);
- Wnioski.

UWAGA: Nazwa „Program ciągłego nadzoru” nie dotyczy opracowanego, oddzielnego dokumentu, ale określa elementy składające się na pełną realizację Ciągłego Nadzoru Operacyjnego zgodnie z ARO.GEN.305.

Mając na względzie podniesienie poziomu efektywności Programu ciągłego nadzoru, procedury CNO są na bieżąco aktualizowane w oparciu o zidentyfikowane niezgodności ze szczególnym uwzględnieniem jw. w obszarze szkoleń i sprawdzianów załóg lotniczych, SMS, załadunku i wyważania (MAB), planowania i zarządzania paliwem w locie.

1.2 **Program CNO** jest przygotowywany indywidualnie dla każdej certyfikowanej organizacji lub podmiotu zgłaszającego działalność lub posiadającego zezwolenie na operacje specjalistyczne podwyższonego ryzyka po uwzględnieniu wszystkich niezbędnych czynników mających wpływ na zakres czynności nadzorczych (ARO.GEN.305 oraz stosowne AMC).

Kompleksowy Program CNO obejmuje w ramach cyklu wszystkie obszary organizacji, ze szczególnych naciskiem na procedury operacyjne załóg lotniczych.

Kontrole CNO realizowane są jako kompleksowe i doraźne w ramach programu monitorowania

zgodności wymagań. W celu rozszerzenia zakresu audytu w obszarach szkoleń i sprawdzianów załóg lotniczych, masy i wyważania, procedur operacyjnych, monitorowania zgodności i zarządzania bezpieczeństwem, kontrole kompleksowe operatorów AOC koncesjonowanego realizowane są w trakcie trwania cyklu audytowego - 2 etapowo jako CNO-1 oraz CNO-2. Zakres CNO-1 dedykowany jest obszarowi Załogi Lotniczej, zakres CNO-2 –obszarowi Systemu Zarządzania.

UWAGA: W zakresie nadzoru nad operacjami lotnictwa ogólnego nadzór sprawowany jest zgodnie z procedurami zawartymi w Dziale 5

UWAGA: W zakresie nadzoru nad operacjami obcych statków powietrznych wykorzystywanymi w przewozie lotniczym nadzór sprawowany jest zgodnie z procedurami zawartymi w Podręczniku SAFA/SANA.

UWAGA: W zakresie nadzoru nad działalnością agentów obsługi naziemnej nadzór sprawowany jest zgodnie z procedurami zawartymi w Dziale 6.

1.3 **Roczny „wyciąg z Programów CNO** jest zatwierdzany w formie zestawienia zbiorczego dla wszystkich organizacji będących pod nadzorem Prezesa Urzędu, Roczny „Plan Prowadzenia Bieżącego Nadzoru (zwany dalej *Plan CNO*) w roku YYYY” (załącznik do Polecenia służbowego Dyrektora na rok YYYY) jest wykonywany poprzez nałożenie na siebie wszystkich ustanowionych „Programów CNO”. Planowanie kontroli CNO z dokładnością do kwartału umożliwia odpowiednie „dostrojenie” rocznego planu (przesuwanie terminów konkretnej kontroli) w taki sposób, aby zapewnić w odpowiednim czasie właściwe zasoby ludzkie i ich kompetencje.

1.4 **Interwał CNO** jest to długość cyklu nadzoru wynikająca z „Tabeli interwałów CNO” będącej pochodną opracowanego „Profilu ryzyka organizacji”, podczas którego należy dokonać sprawdzenia (kontroli) wszystkich obszarów działalności organizacji. Interwał CNO zmienia się od 1 roku (duże ryzyko lub duży współczynnik wpływu) do 4 lat (małe ryzyko lub mały współczynnik wpływu, oraz ustanowienie stosownych procedur współpracy z nadzorem).

1.5 **Poziom skomplikowania (wielkość organizacji)** jest uwzględniana w Programie kontroli i inspekcji CNO oraz w Planie

Wydanie z: 20.08.2018 Zmiana Nr: 10	PROGRAM CIĄGŁEGO NADZORU OPERACYJNEGO (CNO)	PNO-5-02-00 Strona 1/10
--	---	----------------------------

Urząd Lotnictwa Cywilnego	PODRĘCZNIK CERTYFIKACJI I NADZORU OPERACYJNEGO PNO-965	Dział: Ciągły nadzór operacyjny
---------------------------------	---	---

pracochłonności LOL. Zasoby ludzkie niezbędne do wykonania zaplanowanych czynności nadzoru są uzależnione od „wielkości” organizacji podlegającej nadzorowi. Wielkość/ poziom skomplikowania organizacji określa się na podstawie profilu ryzyka. Proces przeliczania wielkości organizacji na ilość dni niezbędnych do przeprowadzenia danej kontroli jest określony w załączniku B.

1.6 Zasady prowadzenia ciągłego nadzoru operacyjnego **nad systemem zarządzania ciągłą zdolnością do lotu** przez Przewoźnika, podane są w Part-M, Załącznik I do Rozporządzenia Komisji (UE) 1321/2014 oraz odpowiednie AMC. Nadzór **nad systemem zarządzania ciągłą zdolnością do lotu** sprawuje Departament Techniki Lotniczej(LTT), na podstawie własnych zasad i procedur, należących do zbioru dokumentów zarządzanych przez LTT.

UWAGA: Zasady CNO zawarte w tym rozdziale, jako zasady uniwersalne, mają zastosowanie dla wszystkich organizacji będących pod nadzorem Prezesa Urzędu (Departamentu Operacyjno-Lotniczego), niezależnie czy ich działalność podlega przepisom rozporządzenia 965/2012/UE czy też przepisom krajowym (AWC, AHAC).

2. ZASADY OGÓLNE

2.1 Prezes Urzędu Lotnictwa Cywilnego zobowiązany jest prowadzić ciągłą ocenę i nadzór nad zachowaniem przez organizację zdolności do prowadzenia operacji w sposób bezpieczny i zgodny z wymaganiami przepisów w sprawie bezpieczeństwa eksploatacji statków powietrznych, w tym także ocenę skuteczności działania jego systemu zarządzania. Jeżeli system zarządzania zostanie uznany za nieskuteczny, to samo w sobie stanowi to naruszenie wymagań, które mogą, wraz z innymi, przyczynić się do zakwestionowania ważności certyfikatu, zgłoszenia lub zezwolenia.

2.2 Odpowiedzialność za bezpieczeństwo prowadzonych operacji jest zawsze ponoszona przez daną organizację. Decydujące znaczenie ma wyznaczenie osoby zarządzającej lotniczą częścią organizacji (*Accountable Manager - ACM*) oraz struktur organizacyjnych wraz z wyznaczeniem osób funkcyjnych (nominowanych) na kluczowe stanowiska (*Nominated Person*), odpowiadające za kierowanie operacjami lotniczymi, naziemnymi, szkoleniem i zarządzaniem ciągłą zdolnością, a także osób odpowiedzialnych za zapewnienie zgodności (CMM) oraz zarządzanie bezpieczeństwem (SMM).

2.3 Osoba zarządzająca organizacją lotniczą (ACM) jest odpowiedzialna przed Prezesem Urzędu. Osoba ta musi posiadać uprawnienia i środki do dysponowania odpowiednimi funduszami, siłą roboczą oraz realny wpływ na organizacyjno –strukturalną stronę Organizacji, w tym na usuwanie nieprawidłowości zidentyfikowanych przez wewnętrzny system bezpiecznej eksploatacji statku powietrznego.

2.4 Każdemu posiadaczowi certyfikatu musi być przydzielony inspektor nadzorujący POI (AMC2 ARO.GEN.305(b), pkt. a). W przypadku AHAC jest to Inspektor wyznaczony AHAC/DGR. Przydzielenie inspektorów nadzorujących organizacjom dokonuje się poprzez Polecenie Służbowe Dyrektora Departamentu Operacyjno-Lotniczego zatwierdzone przez Prezesa ULC wydawane przed rozpoczęciem kolejnego okresu kontrolnego (CYKLU) programu CNO. Naczelnik wydziału LOL-5 przygotowuje projekt Polecenia, a Dyrektor LOL w porozumieniu z Naczelnikami.LOL-1, LOL-2, LOL7 przydziela poszczególnym organizacjom inspektorów nadzorujących. Okresowo co 2 lata musi zostać przeprowadzona weryfikacja POI oraz inspektorów pod względem kwalifikacji, doświadczenia i specyfiki operacji prowadzonych przez organizację, jakości nadzoru nad organizacją oraz ewentualnego konfliktu interesów.

2.5 Przygotowane Polecenie Służbowe podlega akceptacji przez Dyrektora Departamentu LOL i przekazywane jest do zatwierdzenia przez Prezesa Urzędu (L/LO). Dwuetapowa weryfikacja wyznaczania inspektora nadzorującego odbywa się z zachowaniem zasad wymienionych powyżej.

2.6 Załącznikiem do Polecenia Służbowego wymienionego w pkt.2.4, jest roczny „**PLAN CNO**”. Rozkład kontroli w skali cyklu, ich liczba oraz zakres są określane zgodnie z „Polityką CNO” (pkt. 3) uwzględniającą m.in. „Profil ryzyka organizacji” określonego zgodnie z zasadami opisanymi w rozdziale 5-02-05.

2.7 LOL-5 informuje organizację na piśmie o przydzieleniu inspektora nadzorującego oraz o planowanych terminach kontroli (z dokładnością do tygodnia kalendarzowego). Wszystkie powyższe działania realizowane są zgodnie z procedurą PR-CNO-01 (PNO 5-02-02).

2.8 Inspektor nadzorujący i jego działania, podlegają ciągłemu nadzorowi specjalisty ds. analizy ryzyka (SAR) zgodnie z procedurą PR-CNO-02 (PNO 5-02-03). Stanowi to trzeci poziom

Wydanie z: 20.08.2018 Zmiana Nr: 10	PROGRAM CIĄGŁEGO NADZORU OPERACYJNEGO (CNO)	PNO-5-02-00 Strona 2/10
--	---	-----------------------------------

Urząd Lotnictwa Cywilnego	PODRĘCZNIK CERTYFIKACJI I NADZORU OPERACYJNEGO PNO-965	Dział: Ciągły nadzór operacyjny
---------------------------------	---	---

nadzoru nad kwalifikacjami inspektora nadzorującego i funkcjonowaniem programu CNO.

2.9. „Program CNO” podlega modyfikacjom po stwierdzeniu zmian „Profilu ryzyka organizacji” zgodnie z zapisami procedury 5-02-05. Analiza zmian „Profilu ryzyka organizacji” musi być prowadzona nie rzadziej niż co 12 miesięcy oraz po wystąpieniu każdego zdarzenia inicjującego takie działania, np. wypadek lotniczy. Wyniki analizy muszą znaleźć odzwierciedlenie w Arkuszu Oceny Ryzyka AOR.

2.10 W przypadku organizacji, które otrzymają certyfikat (lub zgłoszenie, zezwolenie) w trakcie trwania roku kalendarzowego, w ciągu maksymalnie 2 miesięcy od daty wydania certyfikatu (wydania zezwolenia) oraz dla zgłoszenia SPO w ciągu 12 miesięcy należy postępować zgodnie z procedurą PR-CNO-01 (PNO 5-02-02) i:

- a) Opracować „Program CNO” dla tej organizacji w taki sposób, aby objąć pierwszym cyklem tj. 24 miesięcy (lub krótszym) cały obszar działalności;
- b) Opracować aneks do Polecenia Służbowego zawierający: nazwisko inspektora nadzorującego oraz roczny „**PLAN CNO**” na rok YYYY” (do końca danego roku kalendarzowego);
- c) W pierwszym roku cyklu należy zaplanować kontrolę wrywkową (KW) w zakresie efektywności funkcjonowania systemu zarządzania (Załącznik A).
- d) Kontrole kompleksowe należy zaplanować zgodnie z wytycznymi zawartymi w Załączniku A.
- e) W 3-4 kwartale ostatniego roku cyklu (dla cyklu 3 i 4 letniego) należy zaplanować kontrolę wrywkową KW. Decyzja o jej wykonaniu i jej zakresie będzie uzależniona od analizy danych o działalności organizacji.

Podmiot powiadamiany jest zgodnie z pkt. 2.7.

UWAGA 1: W zakresie nadzoru nad działalnością Agentów obsługi naziemnej stosuje się planowanie zgodne z Rozdziałem 6-01-05

UWAGA 2: Zasada opisana w pkt. 2.10 nie ma zastosowania gdy certyfikat (lub zgłoszenie, zezwolenie) zostanie wydany w ostatnim kwartale roku. Wszystkie pozycje muszą zostać opracowane dla cyklu rozpoczynającego się od 1 stycznia następnego roku.

3. POLITYKA CNO

3.1. Czynności nadzoru realizowane przez Prezesa Urzędu należą do dwóch kategorii: planowych i nieplanowych, gdzie czynności nieplanowe obejmują te wszystkie czynności ciągłego nadzoru realizowane jako reakcja na nieprzewidziane zdarzenia (wypadki, incydenty, niekorzystna zmiana poziomu bezpieczeństwa podmiotu, itp.), natomiast czynności planowe obejmują wszystkie czynności nadzoru realizowane w interwałach wstępnie określonych w zatwierdzonym **PROGRAMIE CNO**.

3.2 Czynności planowe i nieplanowe realizowane są zgodnie z procedurą PNO 5-02-01.

3.3 W zakresie czynności planowych, Urząd (LOL) musi:

- opracować profil ryzyka i powiązane z nim interwały dla każdego podmiotu podlegającego nadzorowi, zgodnie z podaną niżej metodologią;
- opracować Program CNO wykorzystując ustalone interwały oraz wiedzę o zakresie działalności;
- Zaplanować roczne czynności nadzoru (Roczny plan CNO), jako wyciąg z Programu CNO w tym inspekcje CNO, i przekazać go do zatwierdzenia Dyrektora.

3.4 W zakresie czynności nieplanowych, Urząd (LOL) musi:

- Aktualizować profil ryzyka oraz SPI organizacji, z uwzględnieniem aktualnej wiedzy Urzędu o danej organizacji;
- Monitorować oraz analizować wyniki kontroli oraz ocen „Profilu Ryzyka”, SPI trendów w zakresie bezpieczeństwa w celu identyfikacji organizacji, dla których może być konieczne wykonanie kontroli nieplanowej;
- Jeżeli zidentyfikowano potrzebę wykonania kontroli nieplanowej, jako wynik powyższych czynności lub z innych przyczyn, należy zaplanować i uruchomić kontrole ad hoc, zgodnie z procedurami PNO 5-02-01 i wykonać zgodnie ze standardami opisanymi w PNO 1-02-02.

4. INTERWAŁY CNO

4.1. Interwały CNO (długość cyklu CNO) dla danej organizacji powinny być wyznaczone bezpośrednio z „Profilu ryzyka organizacji”.

4.2 Interwały CNO wyznaczamy wykorzystując Tabelę Interwałów CNO bazującej na profilu ryzyka organizacji

4.3 Indywidualne dostosowywanie interwału CNO

Wydanie z: 20.08.2018 Zmiana Nr: 10	PROGRAM CIĄGŁEGO NADZORU OPERACYJNEGO (CNO)	PNO-5-02-00 Strona 3/10
--	---	-----------------------------------

Urząd Lotnictwa Cywilnego	PODRĘCZNIK CERTYFIKACJI I NADZORU OPERACYJNEGO PNO-965	Dział: Ciągły nadzór operacyjny
---------------------------------	---	---

Po wyznaczeniu interwałów CNO Dyrektor Departamentu LOL może zdecydować o modyfikacji wyznaczonych interwałów o maksimum 1 rok wykorzystując poniższe kryteria:

a) Redukcja interwału:

- Gdy pierwszy przypisany interwał CNO jest dłuższy niż 2 lata lub
- Posiadane informacje o bezpieczeństwie organizacji wskazują na konieczność redukcji interwału CNO.

b) Przedłużenie interwału:

- Poziom bezpieczeństwa i SPI jest pożądany/akceptowalny wg SAR i LOL;
- Wstępny interwał jest krótszy niż 2 lata (24 miesiące);
- Wyniki oceny ryzyka dają podstawę do wydłużenia interwału o 1 rok.

Decyzja o zmianie interwału wraz z właściwą dokumentacją dowodową jest zatwierdzana zawsze przez Dyrektora LOL.

UWAGA: wydłużenie interwału nie może przekroczyć granicznej wartości 4 lat, a dla AHAC 3 lata

4.4 Doroczny przegląd interwałów CNO

Planowane interwały CNO powinny być poddawane corocznej analizie w połączeniu z procedurą planowania CNO opisaną w Załączniku A. Jako minimum, roczny przegląd interwałów powinien być wykonany dla:

- Organizacji poddanych kontroli w mijającym roku;
- W przypadku znaczącej zmiany „Profilu ryzyka organizacji”.

Jako konsekwencja analizy może nastąpić redukcja interwału (**UWAGA:** W trakcie cyklu nie przewiduje się rozszerzania interwału).

4.5 Jednokrotne przedłużenie interwałów CNO

W szczególnych przypadkach, gdy planowane czynności CNO nie mogą być wykonane w przewidzianych interwałach, bazowy interwał CNO może zostać jednorazowo przedłużony o nie więcej niż 1 rok (ale maksymalny interwał nie może przekroczyć 4 lat/ dla AHAC 3 lata), za zgodą Dyrektora LOL. Decyzja taka musi być wsparta właściwą dokumentacją zawierającą analizę ryzyka SAR.

5. AUDYTY I INSPEKCJE W RAMACH PROGRAMU CNO

5.1 Na podstawowy „Program CNO” składają się audyty oraz planowe inspekcje operacyjne przeprowadzone w następujących obszarach organizacyjnych działalności organizacji (AMC2 ARO.GEN.305(b) pkt. b):

- 1) System zarządzania organizacją, jego struktury organizacyjnej oraz zatrudnienia personelu kierowniczego i wykonawczego – w tym zarządzanie zmianą;
- 2) Systemem monitorowania zgodności w celu stwierdzenia czy organizacja identyfikuje i rozwiązuje problemy;
- 3) System bieżącego kierowania i nadzorowania prowadzonych operacji lotniczych;
- 4) System bieżącego kierowania i nadzorowania prowadzonych operacji naziemnych;
- 5) System zarządzania ciągłą zdolnością do lotu – realizowane przez LTT;
- 6) Systemu szkolenia i utrzymywania kwalifikacji personelu operacyjnego;
- 7) System przygotowania Instrukcji Operacyjnej i innych dokumentów wewnętrznych posiadacza certyfikatu;
- 8) System planowania i wspomagania logistycznego operacji lotniczych;
- 9) System zarządzania bezpieczeństwem, w tym raportowanie zdarzeń lotniczych oraz reagowanie za problemy w zakresie bezpieczeństwa
- 10) Monitorowanie parametrów lotu (o ile dotyczy)
- 11) Nadzór podmiotu nad zlecaniem czynności organizacjom zewnętrznym.
- 12) infrastrukturę.

5.2 Dla realizacji „Programu CNO” w każdym z wyżej podanych obszarów przeprowadza się szczegółowe kontrole (audyty), badające określone zadania wchodzące w zakres danego obszaru. W ramach kontroli realizuje się:

- Kontrole (audyty) kompleksowe (KK)
- Kontrole (audyty) wrywkowe (KW).

Zgodnie z definicjami kontroli zawartymi w pkt. 2.3 PNO 5-01-00 lub dla AHAC w 6-01-05.

5.3 Ponadto, niezależnie od realizacji kontroli (audytów) wymienionych powyżej w ust. 5.1 i 5.2, w skład „Programu CNO”, zgodnie z AMC2 ARO.GEN.305(b) pkt. c), wchodzi także następujące inspekcje operacyjne planowane zgodnie z zasadami opisanymi w PNO-5-02-01:

- (i) Inspekcja statku na płycie (SANA, SACA, SAFA);
- (ii) Inspekcja w locie na trasie (ENR);
- (iii) Inspekcja w locie w kabinie (CAB);
- (iv) Inspekcja sesji szkoleniowej podczas szkolenia naziemnego (FC/GI);
- (v) Inspekcja sesji symulatorowej (FSTD);
- (vi) Inspekcja symulatora (CTD).

5.4 Program CNO jest przygotowywany dla ustalonego interwału CNO, przy aktywnym udziale inspektora nadzorującego, SAR, SKPC oraz Naczelnika danego inspektoratu (LOL-1/2/7) zgodnie z procedurą PR-CNO-01 zawartą w PNO-5-02-02.

Wydanie z: 20.08.2018 Zmiana Nr: 10	PROGRAM CIĄGŁEGO NADZORU OPERACYJNEGO (CNO)	PNO-5-02-00 Strona 4/10
--	---	-----------------------------------

Urząd Lotnictwa Cywilnego	PODRĘCZNIK CERTYFIKACJI I NADZORU OPERACYJNEGO PNO-965	Dział: Ciągły nadzór operacyjny
---------------------------------	---	---

6. RODZAJE ORAZ ZAKRESY KONTROLI PROGRAMU CNO

6.1 Posiadacze Certyfikatu Przewoźnika Lotniczego (AOC), wydanych zgodnie z wymaganiami 965/UE/2012, podlegają kontroli, których zakresy zawarte są w zestawie druków należących do zestawu LK-...-CNO (Dział 7 PNO dostępny w zasobach intranetowych ULC). Do Kontroli wyrwykowej (KW) z zestawu obszarów należy wybrać te, które najlepiej odzwierciedlają rodzaj prowadzonej działalności, przy założeniu, że system zarządzania (jego efektywność) jest stałym elementem każdej kontroli wyrwykowej oraz obszary wskazane w Profilu ryzyka, jako te stanowiące najwyższe zagrożenie.

Obszary jakie podlegają kontroli to:

1. Organizacja i system zarządzania (ORO.GEN.200);
2. System zapewnienia zgodności (ORO.GEN.200(a)(6));
3. System zarządzania bezpieczeństwem (ORO.GEN.200(a)(3), FDM (ORO.AOC.130), zgłaszanie zdarzeń (ORO.GEN.160), reagowanie na problemy w zakresie bezpieczeństwa (ORO.GEN.155);
4. Załoga lotnicza (ORO.FC);
5. Instrukcje, dzienniki, zapisy (ORO.MLR);
6. Działania zlecone (ORO.GEN.205);
7. Leasingi Wet Lease (ACMI), code-share, operacje niezarobkowe, personel (ORO.AOC);
8. Nadzór operacyjny (OCC);
9. Procedury operacyjne (CAT.OP)
10. Osiągi i ograniczenia samolotów (CAT.POL.A);
11. Osiągi i ograniczenia śmigłowców (CAT.POL.H);
12. Masa i wyważenie (CAT.POL.MAB);
13. Przrzędy, dane i wyposażenie (CAT.IDE.A/CAT.IDE.H);
14. Załoga lotnicza (ORO.FC);
15. Personel pokładowy (ORO.CC);
16. Personel specjalistyczny (ORO.TC);
17. Ograniczenia czasu lotu i służby (ORO.FTL);
18. Ochrona (ORO.SEC);
19. Stosowanie MEL;
20. Operacje LVO;
21. Operacje ETOPS
22. Operacje PBN
23. Operacje MNPS
24. Operacje RVSM
25. Przewóz materiałów niebezpiecznych
26. Steep approach
27. EFB
28. Operacje krótkiego lądowania

29. Operacje na lotniska izolowane
30. Szkolenie personelu CC i wydawanie świadectw (Part-CC, ORO.AOC.120)
31. Operacje non CDFA

Podstawowe zasady obowiązujące przy określaniu Zakresów poszczególnych audytów w jednym cyklu to:

1. W przeciągu określonego cyklu ww. zakresy muszą zostać skontrolowane co najmniej jeden raz;
2. W zakres każdej kontroli muszą wejść obszary 1,2,3 i 4.i 17

6.2 Inspektor nadzorujący przewoźnika lotniczego (POI) musi co najmniej raz w roku spotkać się z Kierownikiem Odpowiedzialnym.

Spotkanie ma na celu obustronną wymianę informacji dotyczących funkcjonowania działalności Operatora. Na spotkaniu powinny zostać poruszone n.w. zagadnienia:

- Status operatora, strategia rozwoju;
- Bieżące problemy;
- Zmiany regulacji prawnych;
- Bieżące niezgodności występujące u operatora i innych operatorów w obszarze prowadzonej działalności;
- Rekomendacje działań korekcyjnych;
- Doświadczenia operacyjne innych operatorów;
- Zalecenia EASA.

Dodatkowo, inspektor nadzorujący przedstawia aktualny stan wszystkich prowadzonych czynności w stosunku do Operatora z zaznaczeniem zarówno negatywnych jak i pozytywnych elementów.

Inspektor nadzorujący sporządza Notatkę z przebiegu spotkania (druk GEN-09) i przekazuje ją do SAR.

Spotkanie powinno zostać zaplanowane i zrealizowane w okresie poza audytowym, najlepiej w połowie planowanego cyklu audytowego. Wizyta POI ma charakter spotkania konsultacyjnego, tym nie mniej w przypadku stwierdzenia udokumentowanych naruszeń bezpieczeństwa operacji, POI ma obowiązek wystawienia niezgodności NCR.

Kontrole (audyty) w obszarze kwalifikacji i szkoleń załóg lotniczych, nadzoru operacyjnego, procedur operacyjnych, planowania paliwa oraz załadunku i wyważenia statku powietrznego prowadzone są wyłącznie przez inspektorów ASI z kwalifikacjami FSI. W przypadku kontroli obszaru zarządzania zasobami załóg (CRM) wymagane są dla inspektora FSI dodatkowe kwalifikacje CRM.

Urząd Lotnictwa Cywilnego	PODRĘCZNIK CERTYFIKACJI I NADZORU OPERACYJNEGO PNO-965	Dział: Ciągły nadzór operacyjny
---------------------------------	---	---

Kontrole (audyty) w obszarze zarządzania ryzykiem zmęczenia (FRM) i ograniczeń czasu służby i wypoczynku (FTL) wymagają od inspektora ASI dodatkowych kwalifikacji FRM.

Inspekcje ENR, CAB, FSTD i CTD prowadzone są wyłącznie przez inspektorów FOI.

Listy kontrolne CNO są na bieżąco, min. raz w roku aktualizowane przez zastępcę dyrektora LOL w oparciu o zidentyfikowane niezgodności w obszarze CER/CNO.

6.3 Posiadacz Certyfikatu AOC, mający upoważnienie do prowadzenia śmigłowcowych operacji lotniczych objętych szczególnymi przypadkami certyfikacji (Dział 3 PNO), jest również objęty audytem z wykorzystaniem druków LK:

Moduł HEMS – Certyfikacja operacji śmigłowcowej służby ratownictwa medycznego HEMS (*Helicopter Emergency Medical Service*)

Moduł HHO – Certyfikacja operacji śmigłowcowych z ładunkiem na zaczepie zewnętrznym.

Moduł NVIS – Certyfikacja operacji śmigłowcowych z wykorzystaniem systemu NVIS

6.4 Kontrole i inspekcje systemu zarządzania ciągłą zdadnością do lotu oraz utrzymaniem bieżącej zdadności do lotu użytkowanych przez Przewoźnika statków powietrznych, należą do kompetencji Departamentu Techniki Lotniczej (LTT) i są realizowane jako odrębne procesy LTT (zgodnie z Part-M podczęść G). Dowodem na spełnienie przez Przewoźnika wymagań 1321/UE/2014 jest wydanie przez LTT certyfikatu Organizacji Zarządzania Ciągłą Zdadnością do lotu wg Part-M podczęść G.

UWAGA: Pkt 6 nie dotyczy nadzoru nad działalnością Agentów Obsługi Naziemnej, które są opisane w Dziale 6.

7. NADZÓR NAD REALIZACJĄ PROGRAMÓW CNO

7.1 Nadzór nad realizacją Programów CNO prowadzony jest przez SAR poprzez wypełnianie odpowiednich komórek w Arkuszu Oceny Ryzyka w zakładce „Rekomendowany Plan CNO”. Jest to sumaryczne zestawienie planów oraz wyników kontroli (audytów i inspekcji operacyjnych), zrealizowanych w organizacji, przez inspektora nadzorującego w okresie cyklu audytowego (od 12 do 48 miesięcy).

7.2 „Rekomendowany Plan CNO” jak i część dotycząca jego realizacji podlega ciągłej aktualizacji. Pozyskiwane w trakcie całego procesu wykonywania CNO dane, mające zastosowanie, SAR systematycznie wprowadza do Arkusza Oceny Ryzyka (zakładka – zakresy wykonanych kontroli) i postępuje zgodnie z PR-CNO-01. SAR wprowadza do zakładki „Informacje nt. zagrożeń” wszystkie pozyskane informacje wskazujące na możliwość wystąpienia zagrożenia w podmiocie i planuje sprawdzenia tych informacji na najbliższym audycie (planowym lub doraźnym)

7.3 Uwzględniając Zasady podstawowe obowiązujące przy konstruowaniu Rekomendowanego Planu CNO, każdy audyt ma mieć określony zakres, o którym powiadamiany jest operator. Zakres audytu jest jednym z elementów ujętym w „Planie Kontroli” i powinien zostać w całości zrealizowany. Zakres umieszczany jest także na pierwszej stronie „Teczki audytu”.

7.4 W przypadku niezrealizowania któregoś z przewidzianych do skontrolowania obszarów, według przyjętego „Zakresu audytu”, inspektor prowadzący audyt umieszcza odpowiednią adnotację na stronie „Teczki audytu” w dedykowanym miejscu. Konieczne jest:

- podanie nazwy obszaru, który nie został skontrolowany;
- określenie przyczyn nie wykonania kontroli;

Informacje te są przepisywane przez SAR do zakładki AOR „Zakresy wykonanych kontroli”

7.5 Za prawidłowe prowadzenie nadzoru nad realizacją „Programu CNO” odpowiedzialny jest SAR. Do szczególnych obowiązków SAR należy:

- a) Bieżące rejestrowanie wszystkich planowanych oraz przeprowadzonych działań kontrolnych i inspekcyjnych oraz rejestrowanie stwierdzonych podczas audytów lub inspekcji nieprawidłowości;
- b) Nadzór nad utrzymywaniem zaplanowanych terminów realizacji Planu CNO;
- c) Nadzór nad realizacją audytu odnośnie „Zakresu audytu”;
- d) Uwzględnianie w procesie planowania CNO nieskontrolowanych obszarów;
- e) Informowanie właściwego Naczelnika Inspektoratu Operacyjnego (LOL-1/2/7), Naczelnika LOL-5 o wszelkich opóźnieniach oraz zakłóceniach w realizacji Programu CNO;
- f) Rejestrowanie daty i wyników spotkań okresowych z Kierownikiem odpowiedzialnym (nie dotyczy AHAC);

Urząd Lotnictwa Cywilnego	PODRĘCZNIK CERTYFIKACJI I NADZORU OPERACYJNEGO PNO-965	Dział: Ciągły nadzór operacyjny
---------------------------------	---	---

g) rejestrowanie zmian w „Profilu ryzyka organizacji”, w tym zmian interwału CNO oraz „Rekomendowanego planu CNO”.

8. DOKUMENTOWANIE WYNIKÓW PROGRAMU CNO

8.1 Dokumentowanie przebiegu procesów ciągłego nadzoru operacyjnego organizacji, realizowanych w ramach Programu CNO odbywa się zgodnie z zasadami i procedurami podanymi w PNO 1-02-06.

8.2 Druki raportów dla dokumentowania wyników audytów lub inspekcji operacyjnych przeprowadzonych w ramach Planu CNO znajdują się w Dziale 7 PNO (dostępne w zasobach intranetowych LOL).

8.3 Niezgodności i braki wykryte podczas kontroli operacyjnych, przeprowadzonych w ramach każdego Cyklu programu CNO, należy rejestrować na drukach GEN-14 lub NCR 965.

8.4 Rejestr audytów oraz Rejestr inspekcji prowadzi LOL-5

8.5 Dokumentację przebiegu procesów ciągłego nadzoru operacyjnego posiadacza certyfikatu w ciągu jednego cyklu prowadzi LOL-5.

8.6 Szczegółowy sposób planowania, wykonywania i archiwizowania dokumentów CNO zawarty jest w procedurze PR-CNO-01 (PNO 5-02-02).

9. NADZÓR NAD PROGRAMEM CNO

Nadzór nad realizacją Programu CNO realizowany jest zgodnie z wytycznymi zawartymi w procedurze PR-CNO-02 (PNO 5-02-03) przez LOL-5.

Ogólny schemat tworzenia i aktualizacji „Programu CNO” znajduje się w Podręczniku SAR.

Urząd Lotnictwa Cywilnego	PODRĘCZNIK CERTYFIKACJI I NADZORU OPERACYJNEGO PNO-965	Dział: Ciągły nadzór operacyjny
---------------------------------	---	---

ZAŁĄCZNIK A – Określanie interwału CNO i zakresu kontroli

O interwałach oraz czasie trwania poszczególnych audytów i inspekcji w poszczególnych miesiącach decyduje Dyrektor/Z ca Dyrektora LOL we współpracy z Naczelnikami oraz SAR na podstawie danych z Bazy danych zdarzeń i ryzyka LOL i planu rocznego audytów/inspekcji. Analizy danych z bazy danych zdarzeń i ryzyka LOL będą spójne z metodologią LBB i będą uwzględniały kluczowe wskaźniki SPI.

Szczegółowe zasady określania interwału CNO i współpracy w zakresie opracowywania miesięcznych i rocznych planów audytowych, zleceń na audyty i inspekcje ad hoc znajdują się w Podręczniku SAR, który jest załącznikiem do PNO-965.

Urząd Lotnictwa Cywilnego	PODRĘCZNIK CERTYFIKACJI I NADZORU OPERACYJNEGO PNO-965	Dział: Ciągły nadzór operacyjny
---------------------------------	---	---

ZAŁĄCZNIK B – WIELKOŚĆ /SKOMPLIKOWALNOŚĆ ORGANIZACJI

UWAGA: Wielkości /skomplikowalności organizacji określonej w niniejszej procedurze nie należy utożsamiać z wielkością organizacji o której mowa w AMC ORO.GEN.200.

PROCEDURA

1. Ilość niezbędnych dni (FTE) do wykonania zaplanowanych czynności bieżącego nadzoru będzie zależała od współczynnika wielkości organizacji (duża, średnia, mała). Współczynnik wielkości organizacji jest określany poprzez dodawanie punktów podanych w poniższych tabelach.

Kryterium	Ilość punktów
Ilość posiadanych certyfikatów	do 2= 1 punkt 3 lub więcej= 3 punkty
Liczba zatrudnionych pracowników	1-10= 1punkt 11-50= 2 punkty Powyżej 50= 3 punkty
Liczba statków powietrznych	5 lub mniej= 1 punkt 6-20= 2 punkty Powyżej 20= 3 punkty
Liczba typów statków powietrznych	1 lub tylko: szybowce, balony, samoloty w klasie osiągow B lub śmigłowce nieskomplikowane= 1 punkt 2-4= 2 punkty 5 lub więcej = 3 punkty
Typ operacji (najwyższy posiadany certyfikat)	NCC, SPO (AWC), AHAC, AOC (B, S, A-A) = 1 punkt Pozostałe AOC, SPO HR= 3 punkty
Ilość baz operacyjnych	2 bazy = 1 punkt 3 i więcej = 2 punkty
Operacje międzynarodowe	NIE = 0 punktów TAK= 1 punkt TAK oraz Loty długodystansowe= 2 punkty

2. Dla każdego podmiotu należy zsumować otrzymane punkty i wyznaczyć współczynnik wielkości wg poniższej tabeli.
- 3.

Współczynnik wielkości	Sumaryczna liczba punktów
Mała	do 9
Średnia	10-14
Duża	15 i więcej

CELOWO
POZOSTAWIONO
PUSTE

Urząd Lotnictwa Cywilnego	PODRĘCZNIK CERTYFIKACJI I NADZORU OPERACYJNEGO PNO-965	Dział: Ciągły nadzór operacyjny
---------------------------------	---	---

4. Na podstawie współczynnika wielkości organizacji określa się ilość dni FTE do celów planowania w Programie kontroli CNO oraz planie pracochłonności wg tabeli zawartej w Podręczniku SAR

5. Przygotowanie audytu obejmuje:

- Działania prawno-administracyjne (, LOL-5, SKPC) (1 rbd)
- Spotkanie zespołu
- Podział obowiązków i zakresów merytorycznych pomiędzy inspektorów
- Zapoznanie się z poprzednimi NCR i działaniami naprawczymi
- Zapoznanie się z danymi z analizy bazy zdarzeń i ryzyka LOL, trendami (SAR)
- Zapoznanie się z dokumentacją systemu zarządzania i OM
- Przegląd AD, SIB, zgłoszeń anonimowych (SAR)
- itp

Działania poaudytowe obejmują wszystkie czynności związane z :

- uzupełnianiem dokumentacji z audytu (Teczki audytu);
- uzupełnianiem danych zdarzeń lotniczych w bazie danych zdarzeń i ryzyka LOL (SAR)
- obsługą prawno-administracyjną (;LOL-5, SKPC) (1,5 rbd)
  - przygotowywaniem decyzji o naruszeniu przepisów;
  - uzgadnianiem Programu działań naprawczych;
  - zarządzanie NCR i bazami danych;